

CHRISTIÁN LÁSZLÓ

A magánbiztonság és önkormányzati rendészet egyetemi szintű képzése

A magánbiztonság a rendszerváltás után tudott érdemi fejlődésnek indulni hazánkban, de nyomokban már a szocializmus évtizedeiben is felfedezhetünk olyan szabályozási elemeket, amelyek előzményeknek tekinthetők. A rendszerváltás után a szabad piacgazdaság és a magántulajdon előtérbe kerülése okán hirtelen jelentős igény mutatkozott a magánbiztonsági szolgáltatások iránt, azonban a jogi szabályozás csak lassan követte a társadalmi viszonyokat és piaci történéseket. Az első törvényi szintű, önálló szabályozásra 1998-ig kellett várnunk (a vállalkozás keretében végzett személy- és vagyónvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól, a Személy, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamaráról szóló 1998. évi IV. törvény; Szvmt. I.), majd 2005-ben megszületett a máig hatályos vagyónvédelmi törvény (a személy- és vagyónvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény; Szvmt II.).

Álláspontom szerint úgy definiálhatjuk a magánbiztonságot, hogy egy olyan, ellenszolgáltatás keretében, piacai alapon működő, engedéllyel bíró vállalkozás (vagy természetes személy) által nyújtott szolgáltatás, amely a megbízó személyes biztonságát, tulajdonát védelmezi, elősegíti a jogainak teljesebb körű gyakorlását. A magánbiztonság egyre intenzívebben türemkedik be a közrend, a közbiztonság fenntartásába és vállal át bizonyos feladatokat a küldetésének teljesítése érdekében.¹

A rendészet állami monopóliumának dogmája meghaladottá vált az elmúlt évtizedekben. A hazai szóhasználatban korábban gyakran keveredtek a rendészet és a rendvédelem kifejezések, azonban mára világossá vált, hogy a rendészet szervezetrendszere és összetett működési mechanizmusa jócskán túlmutat a rendvédelem kifejezés jelentés tartalmán. Polgárjogot nyertek a rendszerváltás után pillanatok alatt megszülető és hirtelen elterjedő, de talán bizonyos fenntartással fogadott magánbiztonsági vállalkozások. Jelenleg a rendészet szükségszerű pluralizálódásnak szemtanúi lehetünk.

---

¹ Christián László: Magánbiztonsági számvetés. In: Dobák Imre – Hautzinger Zoltán (szerk.): Szakmaiság, szerénység, szorgalom. Ünnepi kötet Boda József 65. születésnapja alkalmából. Dialóg Campus, Budapest, 2018, 148–150. o.

A posztmodern átalakulás következtében a rendőrség elveszítette monopóliumhelyzetét, ez identitásválságot is előidézett, miközben az elmúlt harminc év jó néhány magán- és közösségi rendészeti szervezetet termelt ki. A rendfenntartás pluralizmusa két dolgot jelent egyszerre, egyrészt az állami rendészeti monopólium megtörését, másrészt a magánbiztonsági és polgári rendfenntartás előtérbe kerülését, jelentős növekedését.²

Az állam rendészeti szervei által szavatolt, hatósági szolgáltatás keretében nyújtott biztonság mellett tehát létezik a magánbiztonsági piac szereplői által áruként kínált biztonság mint termék. A magánbiztonság céltudatos tevékenység eredménye, amikor is a biztonság létrehozása (megóvása, fenntartása) maga is szolgáltatás.³

A biztonsági ágazat léte bizonyíték arra, hogy az állampolgár elégedetlen az állam által garantált biztonság színvonalával, ezért „saját kezébe vette” a biztonságról való gondoskodást, és ezzel visszavette a korábban általa áttett jogot az államtól. A magánbiztonsági szektor Észak-Amerikában és Európában jelentős növekedésnek indult a XX. század közepén, de hatványozott növekedést tapasztalhatunk az elmúlt három évtizedben.⁴

El kell fogadnunk, hogy stabilan működő magánbiztonsági szektor nélkül nincs kiegyensúlyozott közbiztonság, ezért felvetődik az állam fokozott felelőssége a magánbiztonság szabályozási és működési feltételeinek a tekintetében. A közbiztonság „magánbiztonsággá transzformálása” kapcsán persze számos kétely is megfogalmazódik. Ezek vagy abból táplálkoznak, hogy a közjog nem jelöli ki a magánbiztonság működésének pontos terepét, vagy pedig abból, hogy a magánbiztonság nem szakmai hozzáértéssel és felelősséggel teljesíti feladatát.⁵ Mindamelllett a hatályos szabályozás⁶ messze nem hézagmentes, kötelező tagság nélkül a Személy- és Vagyonvédelmi, Magánnyomozói Szakmai Kamara immár alkalmatlan a küldetésének a teljesítésére, nem beszélve a személy- és vagyonvédelmet és magánnyomozást átható „főlegális” működési megoldásokról. Közben a személy- és vagyonőri igazolvánnyal

2 Kerecsi Klára – Nagy Veronika: A rendészettudomány kritikai megközelítése. In: Boda József – Felkai László – Patyi András (szerk.): Ünnepi kötet a 70 éves Janza Frigyes tiszteletére. Dialóg Campus, Budapest, 2017, 275. o.

3 Finszter Géza: A rendőrség joga. Duna Mix Kft., Budapest, 2012, 253. o.

4 Kerecsi Klára – Pap András László: A bűnözés és a bűnözéskontroll jövője. In: Finszter Géza – Sabjanics István (szerk.): Biztonsági kihívások a 21. században. Dialóg Campus, Budapest, 2017, 573–574. o.

5 Finszter Géza: Közrend–közbiztonság–jogbiztonság (2000–2015). In: Finszter Géza – Sabjanics István (szerk.): Uo. 151. o.

6 A személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII törvény.

bírók száma rohamosan csökken, hat év alatt (2011–2017) több mint ötvenezerrel (36 százalékkal), kilencvenezer főre, míg a működési engedélyesek száma hatvan százalékkal, 13 064-ről (2010) 5131-re csökkent.⁷

Az önkormányzati rendészetre áttérve, részletes történeti áttekintésre terjedelmi okokból szintén nincs mód, azt azonban érdemes kiemelni, hogy a rendészet szervezetének itthoni intézményesülésében meghatározó szerepet játszott a mezei rendőrség, hiszen az első rendőri szervünket a mezei rendőrségről szóló 1840. évi IX. törvénycikk hívta életre. Magyarországon a rendfenntartás jogát a XIX–XX. század fordulóján a törvények az önkormányzati és állami rendőrségeknek tették lehetővé. A hazai rendőrségek túlnyomó többségét a városi-önkormányzati rendőrségek alkották. Állami rendőrséget ott hoztak létre, ahol kiemelten fontos volt a rend fenntartása és annak állami felügyelete. A városi rendőrségek a helyi önkormányzat irányítása alatt álltak, ami egyben azt is jelentette, hogy munkájukba a belügyminiszter is csak az önkormányzatokon keresztül tudott beleszólni.

Az önkormányzati rendészet jelentősége, helye és szerepe napjainkban minimum vitatott a magyar rendészet rendszerében. A rendszerváltás reális lehetőséget kínált arra, hogy a decentralizációs törekvések elérjék a rendőrséget is, egy polgárbarát, professzionális, egyszersmind a helyi közösségek és az állampolgárok igényeire nyitott rendőrség szülessen, háttérbe szorítva a centralizációt, hierarchiát, a militáns jelleget a szervezetben. Mint ismeretes, nem így történt. Az önkormányzati rendészet mostohagyermek maradt az elmúlt majd három évtizedben, töredékes szabályozással, eltérő megoldásokkal, vegyes társadalmi megítéléssel, és a tudomány sem fedezte fel magának kellő mértékben a területet. Magyarországon az utóbbi évtizedekben nem beszélhetünk önkormányzati rendőrségről, hiszen a közjogi szabályozás kizárta ezt.

Nincs az önkormányzati rendészetre vonatkozó, szakmai konszenzuson alapuló, egységes fogalom. Álláspontom szerint az önkormányzati rendészet az önkormányzat által létrehozott és fenntartott szervezet, korlátozott felhatalmazással kényszer alkalmazására, a rendőrségénél jelentősen szűkebb jogosítványokkal, amely részt vesz a helyi közrend, közbiztonság fenntartásában, a bűnmegelőzésben, a helyi közösségek igényeinek figyelembevételével aktívan közreműködhet az önkormányzati vagyon megóvásában, illetve a településen élők szubjektív biztonságérzetének javítását előmozdításában. Az önkor-

---

⁷ 2017. december 31-i állapot. Az ORFK Rendészeti Főigazgatóság hivatalos írásbeli tájékoztatása alapján (2018. augusztus).

mányzati rendészet a helyi önkormányzatoknak a közbiztonság települési sajátosságaira adott direkt cselekvéseinek összességéként is definiálható.⁸

A vagyoni képzéstől az egyetemi oktatásig

A képzésnek, legyen az bármilyen szintű a vagyoni felnőttképzéstől az egyetemi oktatásig, fontos szerepe van, hiszen közvetlen hatást gyakorol a szakmai tevékenységre. A magánbiztonsági iparág munkavállalóinak a többsége, a felnőttképzés keretében háromszáz órás személy- és vagyoni tanfolyam sikeres elvégzése után, vagyoni igazolvány birtokában látja el a feladatait. Mint említettem, a vagyoniörök száma az elmúlt néhány évben vészesen csökkenni kezdett, így a rendőrhatalóság a pár évvel ezelőttihez képest mintegy ötvétezer vagyoniörökkel kevesebbet tart nyilván. A vagyoniörök képzések színvonala, szakmai tartalma nagy eltéréseket mutat országosan, de általában alacsony színvonalú és nem ritkán (jelentősen) rövidített képzések és jócskán leegyszerűsített vizsga után kapnak igazolványt a vagyoniörök. A személy- és vagyoniörök képzés reformjára, szakmai felügyeleti és ellenőrzési újragondolására több kezdeményezés is volt a magánbiztonsági és önkormányzati rendészeti tanszék bevonásával, de érdemi változást nem sikerült elérni. A vagyoniörök felkészítésének színvonala alapvetően befolyásolja a szakma tendenciáit és társadalmi megítélését is, ezt bizonyítják a releváns kutatások a közelmúltból⁹ és korábbról¹⁰ egyaránt.

A magánbiztonsági tevékenységet érintő felsőoktatási képzésnek két típusát érdemes elkülöníteni. Az egyik a biztonságtechnikai mérnökképzés, amely az Óbudai Egyetem két karán folyik. A másik, átfogóbb jellegű biztonsági vezetői képzés letéteményese a Nemzeti Közszerológati Egyetem. Pontosabban a Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar magánbiztonsági és önkormányzati rendészeti tanszéke által gondozott biztonsági

---

⁸ Christián László: A rendőrség és rendészet. In: Jakab András – Gajduscek György (szerk.): A magyar jogrendszer állapota. MTA TK JTI, Budapest, 2016, 681–707. o.
http://jog.tk.mta.hu/uploads/files/25_Christian_Laszlo.pdf

⁹ Christián László: Tükröm, tükröm mondd meg, milyen a magánbiztonság társadalmi megítélése. In: Novák Csaba (főszerk.): Biztonságpiac évkönyv. 2016, 120–124. o.

¹⁰ Németh Zsolt: Az élőerős személy és vagyonvédelem jellemzői szociológiai kutatás alapján. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): Tanulmányok a „Quo vadis rendvédelem? Szabadságjogok, társadalmi kötelezettségek és a biztonság” című konferenciáról. Pécs, 2010, 295–299. o. [Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XI.]

szakirányon folyik a leendő biztonsági vezetők felkészítése. Magyarországon ez az egyetlen lehetőség az önkormányzati rendészetben dolgozók számára.

2004-ben magas rangú magyar delegáció látogatott az ausztriai Krems an der Donau városába a korábbi osztrák rendőrfőkapitány meghívására. A szakmai program előre tervezett része volt az egyik magánegyetemen a speciális magánbiztonsági képzés megismerése. A delegáció rendkívül pozitív benyomásokat szerzett a professzionális képzésről, amelyhez fogható nem működött hazánkban. Talán a látogatás tapasztalatainak is köszönhetően a 2000-es évek közepén a Rendőrtiszti Főiskola megnyitotta kapuit a civilek előtt. Előbb bűnmegelőzési szakképzést indítottak, majd a magánbiztonsági szakma igényeit érzékelve önálló biztonsági szakirány alakult a biztonsági vezetők felkészítésére. Talán maga *Dorning Henrik*, a magyar rendőrtisztképzés meghatározó alakja¹¹ sem gondolta, hogy a munkássága után szűk egy évszázaddal, a 2006–2007-es tanévben merőben új profilú, úgynevezett biztonsági szakirány indulhat – a közbiztonsági tanszék gondozásában, nappali és levelező munkarendben – a rendőrtisztképzés felsőoktatási intézményében. A magánbiztonsági és önkormányzati rendészeti tanszéket 2013 szeptemberében hívták életre a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán, eleinte a tanszékvezető mellett egyetlen főállású, valamint megbízott külsős oktatókkal. Azóta jelentősen megújult a tanszék állománya, hiszen immár hétfős oktatói állományból és egy oktatásszervezési referensből áll.

Az új tanszéknek egyszerre több nehézséggel kellett szembenéznie, hiszen a képzés folytonossága mellett ki kellett alakítani az oktatói közösséget, azonnal hozzá kellett látni a jórészt hiányzó tankönyvek megírásához és a felsőoktatási bázis erősítésén túl az elméleti, tudományos bázis megteremtését is szolgálni kellett. A szakirányon folyó képzés, így az oktatott mintegy negyven tantárgy tartalmának újragondolásához segítséget nyújtott a szakma cégvezetőiből álló, a tanszék mellett tanácsadó testületként létrejövő Magánbiztonsági Oktatási Tanács, de egy részletes kérdőív is készült, amelyet további érintettek töltöttek ki, világosan megjelölve a szakma prioritásait. Az így kirajzolódó követelményrendszer és javaslatok alapján számos változás történt a tanrendben, bizonyos témák ki-, mások bekerültek a tanmenetbe. A cél egyértelműen az volt, hogy a szakirányon végzettek átfogó felkészítést kapjanak, megismerve a biztonsági vezetői munka teljes vertikumát a biztonságtechnikától a rendezvénybiztosításon át a közbeszerzésig.

---

¹¹ Sallai János: Dorning Henrik rendőrségi szakíró, a rendőrség országos szaktanulmányi felügyelője és zoológus. In: Boda József – Felkai László – Patyi András (szerk.): i. m. 483–491. o.

Különösen fontos volt, hogy a szakma ismerje, elfogadja és lehetőség szerint támogassa a tanszéket és a képzést. A kötelező kamarai tagság megszűnése után jelentősen csökkentek a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara anyagi lehetőségei a szakirány támogatására, így mondhatni megrendelő szerv nélkül maradt a képzés. Mindazonáltal a szakmai szervezetek és magánbiztonsági vállalkozások fokozatosan elkezdtek felsorakozni a tanszék mögé. Mára több mint húsz szakmai szervezet és vállalkozás alkotja azt a jelentős partneri hálózatot, amely határozottan támogatja a tanszék törekvéseit, betöltve a megrendelő szerepét is. A támogatás megnyilvánult anyagi hozzájárulásban is, amelyből a hallgatók formaruháját sikerült megvásárolni évről évre, de érkeztek felajánlások vendéglőadások, külső helyszínes programok, nyári gyakorlóléhelyek és biztonsági eszközök formájában is.

A magánbiztonsági és önkormányzati rendészeti tanszék első öt évében (2013–2018) számottevő eredményeket sikerült elérni. Fontos fordulópontra volt, hogy a képzés 2014 óta államilag finanszírozott formában nappali tagozaton elérhető húsz hallgató számára. A biztonsági alapszakirány mellett 2009 óta választható specializáció információbiztonsági (időközben az elnevezés módosult: magánnyomozó és elektronikusinformáció-biztonsági), valamint 2016 óta már önkormányzati rendészeti specializáció is választható. Az önkormányzati rendészetek irányából egyre fokozódó érdeklődés mutatkozik a képzésre, különös tekintettel az önkormányzati rendészeti specializációra. Szűk öt év alatt hét jelentős szakmai tankönyv született a tanszéken. 2015 őszén még az egyetem Farkasvölgyi úti campusán avatták fel a biztonságtechnikai szaktantermet, hála a partnerek által felajánlott több millió forint értékű eszközparknak (kamerák, csomagátvizsgáló berendezések, érzékelők stb.). A szaktantermet azóta még több eszközzel rendezték be, és jelenleg is nagy segítségére van a biztonsági szakiránynak a Ludovika Campus Oktatási Központ 211-es tantermében. A nappali munkarendű hallgatók ismét viselhetnek formaruhát, de már nem sötétkék gyakorlót, hanem 2017 ősze óta a partnerek támogatásának hála kiváló minőségű, barna színű technikai ruházatot, elkülönülve a többi egyenruhás hallgatótól. 2015-ben kidolgozták és engedélyezték a magánnyomozó szakirányú továbbképzési szakot, de kellő számú jelentkező hiányában ez a képzési forma egyetlen alkalommal sem indulhatott el. A biztonsági szakirány ismertsége, presztízse és szakmai megítélése egyaránt rengeteget javult az elmúlt években. A nappali munkarendű képzés ponthatára 2013-ban 258 volt, jelenleg 350, az első helyes jelentkezések száma folyamatosan nő, immár több hallgató négyszáz fe-

letti ponttal érkezik a szakirányra. A 2018–2019-es tanévet rekord létszámú, nyolcvanfős első évfolyam kezdte meg a biztonsági szakirányon, harminchatan nappalin és több mint negyvenen levelezőn. A szakirány ismertségét minden bizonnyal előmozdította, hogy szinte minden szakmai rendezvényen és konferencián találkozhatunk a tanszék oktatóival, és rövidfilm¹² is készült a szakirányon folyó képzésről. A biztonsági szakirányt az teheti igazán vonzóvá, hogy az itt végzett hallgatók kimondottan jó feltételekkel tudnak elhelyezkedni a magánbiztonság és az önkormányzati rendészet területén egyaránt, nem ritkán felelős vezetői pozíciókat betöltve.

Az elmúlt öt évben a tanszék az egyéni és csoportos kutatómunkát is kiemelten kezelte, mégis külön említést érdemel, hogy *A magánbiztonság és az önkormányzati rendészet szerepe a 21. század rendészetében* néven kutatócsoport alakult, amely 2017 ősze és 2018 ősze között kutatást végzett a Közszolgálati fejlesztés operatív program keretében. Ez a kutatás rendkívül hasznos és egyben eredményes volt: egyetemi oktatók, gyakorlati szakemberek, magánbiztonsági vezetők, önkormányzati-rendészeti vezetők és nemzetközi vendégkutatók, nemzetközi vendégprofesszorok egyaránt részt vettek benne. A sokrétű tevékenység felölelte az empirikus kutatásokat, a helyzetértékelő problématerképet vázoló tanulmányokat, de magában foglalt nemzetközi összehasonlító elemzést is, például a visegrádi országok magánbiztonsági és önkormányzati rendészetének szabályozásáról és gyakorlati működéséről. A kutatás eredményeit egy Biztonsági vezetői kézikönyvben, illetve a *Magyar Rendészet* szakfolyóirat tematikus különszámában foglalják össze. Szintén ebben az időszakban készültek el a *Rendészettudományi Lexikon* magánbiztonsági (190) és önkormányzati rendészeti (50) szócikkei is.

Az oktatói munka meghatározó pillére a tehetséggondozás, ennek nyomán kiemelkedően szép eredményeket értek el a tanszék oktatói és hallgatói a tudományos diákköri (KTDK, OTDK), valamint különböző országos tudományos versenyeken egyaránt. A 2017. tavaszi OTDK Had- és Rendészettudományi szekciójában pedig a magánbiztonsági és önkormányzati rendészeti volt a legnépesebb tagozat. Növekvő számban került sor oktatói és hallgatói mobilitásra is, nemzetközi kapcsolatépítésre, hiszen a külföldi, szakmai tapasztalatszerzés és tanulmányi idő (például Erasmus program) során kialakított nemzetközi kapcsolatrendszer lehetőséget teremt a későbbi hatékony együttműködésre, hasonlóan a rendészeti szervekhez.¹³

¹² <https://www.youtube.com/watch?v=vydneGiDp5U>

¹³ Szabó Andrea: Nemzetközi együttműködési lehetőségek a felsőoktatásban – különös tekintettel a pénzügyőrtisztvisztképzésre. *Magyar Rendészet*, 2016/4., 101. o.

A magánbiztonsági vállalkozások, önkormányzati rendszetek, valamint a szakmai szervezetek is világos igényt fogalmaztak meg az elmúlt években, összhangban a közszolgálati egyetem fejlesztési stratégiájával, egy biztonsági vezetői mesterképzés beindítására vonatkozóan. Ennek eddig nem voltak meg a humán feltételei, azonban öröndetes fejlemény, hogy az utóbbi két-három évben több releváns, a magánbiztonsághoz kapcsolódó PhD-fokozat született, és 2016-ban megkezdhette működését az egyetem rendészettudományi karának Doktori Iskolája is. Az újabb PhD-fokozatok erősítik a két terület elméleti, tudományos megalapozását és egyúttal jelentősen javítják a mesterképzés beindításának feltételrendszerét is.

Évekkel ezelőtt még szóba került a tanszék és a szakirány létjogosultságát firtató felvetés is. Az elmúlt években azonban sikerült bebizonyítani, hogy az állami felelősségvállalás helyes döntésnek bizonyult ezen a területen, a biztonsági szakirányáról kikerülő jól felkészült hallgatók sokszorosan megtérülő befektetést jelentenek, hiszen a tudásukkal jelentősen hozzájárulnak a közrend, közbiztonság, magánbiztonság erősítéséhez hazánkban. Az említett eredményeket figyelembe véve pedig nem meglepő, hogy az egyre erősebb magánbiztonsági és önkormányzati tanszék tekintetében a következő években immár az sem túlzott elvárás, hogy a mesterképzés beindítása mellett nemzetközi képzéseket bonyolítson le.